

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum sit ponere sit ideas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

est verum, sed nihil scitur nisi verum. ergo malum non potest sciri a Deo.

Com. 23.

¶ 3 Præ. Commen. dicit in tertio de Anima, quod intellectus qui est semper in actu, non cognoscit privationem omnino: sed intellectus Dei maxime semper est in actu. non ergo privationem cognoscit, sed malum est privatio boni, ut Augustinus dicit, ergo Deus non cognoscit malum.

Enchir. c. 11. tom. 3.

¶ 4 Præ. Quicquid cognoscitur, cognoscitur vel per simile vel per contrarium: sed essentia Dei, per quam Deus omnia cognoscit malum, non est simile, neque est ei contrarium, quia ei nocere non potest, malum autem dicitur, quia nocet. ergo Deus non cognoscit malum.

In prin. to. 1.

¶ 5 Præ. Illud quod non est addiscibile, non est scibile: sed sicut dicit Aug. in libro de Libero arbitrio, malum non est addiscibile: per disciplinam enim non nisi bona addiscuntur. ergo malum non est scibile, ergo non est cognitum a Deo.

¶ 6 Præ. Qui scit grammaticam, grammaticus est. ergo qui scit malum, malus est. sed Deus non est malus, ergo nec scit mala.

SED CONTRA, Nullus potest vicisci quæ ignorat: Deus est vitior malorum, ergo cognoscit mala. ¶ 2 Præ. Nullum bonum deest Deo: sed scientia malorum bona est, quia per eam mala vitantur. ergo Deus habet scientiam de malis.

Com. 10. in fi. tom. 3.

RESPON. Dicendum, quod secundum Philosophum in tertio Metaphysicorum, quicunque non intelligit aliquod unum, nihil intelligit: per hoc autem est aliquid unum, quod est in se indivisum & ab alijs distinctum: unde quicunque cognoscit aliquid, oportet quod sciat distinctionem eius ab alijs. Prima autem distinctionis ratio est in affirmatione & negatione: & ideo oportet, quod quicumque scit affirmationem, quod cognoscat negationem: & quia privatio nihil aliud est, quam negatio subiectum habens: ut dicitur in quarto Metaphysicorum, & alterum contrarium semper est privatio, ut in eodem dicitur, & in primo Physicorum; inde est, quod ex hoc ipso quod cognoscitur aliquid, cognoscitur eius privatio & eius contrarium. unde, cum Deus habeat propriam cognitionem de omnibus suis effectibus, unumquodque sicut est in sua natura distinctum, cognoscens, oportet quod omnes negationes & privationes oppositas cognoscat, & omnes contrarietates in eis repertas: unde cum malum sit privatio boni, oportet quod ex hoc ipso, quod scit quodlibet bonum, & mensuram cuiuslibet, quod cognoscat quodlibet malum.

C6. 4. tom. 3. C6. 63. & F. ced. tom. 2.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod propositio illa veritatem habet de scientia quæ habetur de re per suam similitudinem: malum autem non cognoscitur a Deo per suam similitudinem: sed per similitudinem sui oppositi, unde non sequitur quod Deus sit causa malorum, quia cognoscit mala: sed sequitur quod sit causa boni, cui opponitur malum.

AD SECUNDUM dicendum, quod non ens ex hoc ipso quod opponitur enti, dicitur quodammodo ens, ut patet in quarto Metaphysicorum. unde & malum ex hoc ipso quod bono opponitur, habet rationem cognoscibilis & boni.

AD TERTIUM dicendum, quod opinio Commentatoris fuit, quod Deus cognoscens essentiam suam non determinate cognosceret singulos effectus, putant in propria natura distincti: sed solummodo cognosceret naturam essendi, quæ in omnibus invenitur, malum autem non opponitur enti universali, sed enti particulari, unde ex hoc sequeretur quod malum non cognoscitur.

sceret. Sed hæc positio falsa est, ut ex prædictis patet. unde & quod ex ea sequitur, falsum est, scilicet, quod privationem, & mala non cognoscat. secundum intentionem Commentatoris privatio non cognoscitur ab intellectu, nisi per absentiam formæ ab intellectu, quæ non potest esse in intellectu, qui semper est in actu: sed hoc non est necessarium, quia ex hoc ipso, quod cognoscitur res, cognoscitur privatio rei. unde utrumque cognoscitur per præsentiam formæ in intellectu.

AD QUARTUM dicendum, quod oppositio unius ad aliud potest accipi dupliciter. uno modo in generali, sicut dicimus malum opponi bono, & hoc modo malum opponitur Deo. alio modo in speciali, prout dicimus hoc album opponi huic nigro, sic non est oppositio mali, nisi ad aliud bonum, quod potest per malum privari, & cui potest esse nocivum, & sic malum non opponitur Deo. unde Augustinus dicit in libro 12. de Civitate Dei, quod virtus opponitur Deo tamquam malum bono: sed natura, quam vitiat non solum opponitur, ut malum bono, sed ut nocivum.

AD QUINTUM dicendum, quod malum in quantum est scitum est bonum, quia scire malum, bonum est, & sic verum est, quod omne addiscibile est bonum: non autem quod sit secundum se bonum, sed scitum, quod est scitum.

AD SEXTUM dicendum, quod grammatica scitur in habendo grammaticam, non autem malum, & ideo non est simile.

QVÆSTIO III. De Ideis.

In octo articulos divisa.

- ¶ Primo enim queritur, Vtrum sint idæ.
- ¶ Secundo, Vtrum sint plures idæ.
- ¶ Tertio, Vtrum ad speculativam, vel ad cognitionem spectent.
- ¶ Quarto, Vtrum idæ in Deo sint.
- ¶ Quinto, Vtrum materia prima habeat idæ in Deo.
- ¶ Sexto, Vtrum omnium non entium in Deo idæ sit.
- ¶ Septimo, Vtrum accidentium sint idæ in Deo.
- ¶ Octavo, Vtrum singularium idæ sint in Deo.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum sint idæ.

QVÆSTIO est de Ideis. Et primo queritur, vtrum sit ponere idæ. Et videtur quod non, quia scientia Dei est perfectissima: sed perfectior est cognitio, quæ habetur de re per essentiam eius, quam quæ habetur per eius similitudinem. ergo Deus non cognoscit res per suas similitudines, sed magis per essentiarum: & ita similitudines rerum, quæ dicuntur idæ, non sunt in Deo. Sed dicebatur quod Deus res perfectius cognoscens eas per essentiam suam, quæ est similitudo rerum, quam si cognosceret per earum essentias.

¶ 2 Sed contra, scientia est assimilatio ad scitum, ergo quanto mediū cognoscendi est magis simile, & cognitum rei cognita, tanto perfectius res per id cognoscitur: sed essentia rerū creaturarū magis est vniuersalis quæ essentia diuina. ergo perfectius cognosceret res si sciret res per essentias earum, quam ex hoc, quod scit per essentia suam. Sed dicendum, quod perfectio scientiæ non consistit in vniuersali mediū cognoscendi.

di ad rem cognitam, sed magis ad cognoscentem.
 ¶ 3 Sed contra, Species rei, quæ est in intellectu sicut materia, quæ habet esse in eo, est particula, sicut materia autem quæ comparatur ad scitum, habet rationem universalem: quia est similitudo sicut naturam communem, & non secundum conditiones particulares, & tamen cognitio, quæ est per illam speciem, non est singularis, sed universalis. ergo cognitio magis sequitur relationem speciei ad rem scitam, quam ad scientem.

¶ 4 Præter. Propter hoc improbat à Philosopho opinio Platonis, quam habuit de ideis, quia posuit formas rerum naturales existere sine materia: sed multo magis sunt sine materia, si sunt in intellectu divino, quod si essent extra ipsum: quia intellectus divinus est in summo immaterialitatis. ergo multo magis inconueniens est ponere ideas in intellectu divino.

¶ 5 Præter. Philosophus improbat opinionem Platonis de ideis per hoc, quod idea posita à Platone non potest generare, nec generari, & ita sunt inutiles: sed idea si ponatur in mente diuina non generatur, quia omne generatum est compositum: similiter nec generatur, quia cum generata sint composita, & generantia sint similia generatis, etiam oportet generantia esse composita. ergo inconueniens est ponere ideas in mente diuina.

¶ 6 Item Dionysius dicit in 7. cap. de Diuinis nominibus, quod Deus non scit existetia ex non existentibus, & non cognoscit res secundum ideam: sed idea non ponitur ad aliud in Deo, nisi ut per eas cognoscatur res. ergo idea non sunt in mente diuina.

¶ 7 Præter. Omne exemplatum est proportionatum suo exemplari: sed nulla est proportio creaturæ ad Deum, sicut nec finiti ad infinitum. ergo in Deo non potest esse exemplar creaturarum. ergo cum idea sint forme exemplares, ut quod idea rerum non sunt in Deo.

¶ 8 Præter. Idea est respectu cognoscendi, & operandi: sed illud quod non potest deficere in cognoscendo, vel operando: ad neutrum regula indiget. Deus est huiusmodi. ergo &c.

¶ 9 Præter. Sicut vnum in quantitate facit aequalitatem, ita vnum in qualitate facit similitudinem, ut dicitur in quinto Metaphysicorum: sed propter diuersitatem, quæ est inter Deum, & creaturam, creatura nullo modo Deo potest esse æqualis, vel econtuerso, nec in Deo est aliqua similitudo ad creaturam. cum ergo idea nominet similitudinem rei, videtur quod rerum idea non sunt in Deo.

¶ 10 Præter. Si idea sunt in Deo, hoc non erit, nisi ad producendum creaturas: sed Anselmus dicit in Monol. Satis manifestum est in verbo per quod facta sunt omnia similitudines rerum non esse, sed simplicem essentiam. ergo &c.

¶ 11 Præter. Deus eodem modo cognoscit se, & alia: alias sua scientia multiplex, & diuisibilis esset: sed Deus seipsum non cognoscit per ideam. ergo nec alia.
 SED CONTRA. August. dicit in libro de Ciuitate Dei, Qui negat ideas esse, infidelis est, quia negat filium esse. ergo &c.

¶ 2 Præter. Omne agens per intellectum habet rationem sui operis apud se, nisi ignoret quid agit: sed Deus est agens per intellectum, & non ignorans quid agit. ergo apud ipsum sunt rationes rerum quæ idea dicuntur.

¶ 3 Præter. Sicut dicitur in 2. Physico. tres causæ inueniuntur in vna, scilicet efficiens finalis, & formalis: sed Deus est causa efficiens, & finalis rerum. ergo & est causa formalis exemplaris: non enim potest esse forma, quæ sit pars rei. ergo &c.

¶ 4 Præter. Effectus particularis non producit à causa

A vniuersali, nisi causa vniuersalis sit propria vel appropriata: sed omnes particulares effectus sunt a Deo, qui est causa vniuersalis omnium. ergo oportet quod sint ab eo secundum quod est causa propria vniuersali; vel appropriata: sed hoc non potest esse, nisi per rationes rerum proprias in ipso existentes. ergo oportet in eo rationes rerum, id est ideas existere.

¶ 5 Præter. August. dicit in lib. de Ordine. Piget me dixisse duos esse mundos, sensibilem & intelligibilem, non quin hoc verum sit, sed quia hoc dixi tanquam ex me, cum tamen a Philosophis dictum sit, & quia modus iste loquendi non est consuetus in sacra scriptura: sed mundus intelligibilis nihil aliud est quam idea mundi, ergo verum est ponere ideas.

¶ 6 Præter. Boetius dicit in 3. de Consolatione loquens ad Deum. Tu cuncta superno ducis ab exemplo, Mundum mente gerens pulchrum pulcherrimus ipse. ergo & mundi & omnium quæ in mundo sunt exemplum est in Deo, & sic idem quod prius.

¶ 7 Præter. Ioan. 1. dicitur. Quod factum est in ipso vita erat: hoc est, quia ut August. dicit, omnes creaturæ sunt in mente diuina, sicut arca in mente artificis: sed arca in mente artificis est per suam similitudinem & ideam. ergo omnium rerum ideae sunt in Deo.

¶ 8 Præter. Speculum non ducit in cognitionem aliquorum, nisi eorum similitudines in eo respiciant: sed verbum in creatum est speculum ducens in cognitionem omnium creaturarum: quia eo pater se & omnia alia dicit. ergo in eo sunt similitudines rerum omnium.

¶ 9 Præter. August. dicit in 6. de Trinitate, quod filius est arx patris plena omnium rationum viuentium: sed rationes illæ nihil aliud sunt quam ideae, ergo &c.

¶ 10 Præter. Secundum Augustinum duplex est modus cognoscendi res, scilicet per essentiam, & per similitudinem: sed Deus non cognoscit res per earum essentiam: quia sic cognoscuntur solum illa quæ sunt in cognoscente per sui essentiam. ergo cum scientiam de rebus habeat, ut ex prædictis patet, relinquatur quod sciat res per earum similitudines, & sic idem quod prius.

D RESPOND. Dicendum, quod sicut dicit August. in lib. 83. Questionum, ideas Latine possumus dicere species vel formas, ut verbum ex verbo transferre videamus: Forma autem alicuius rei potest dici tripliciter: vno modo a qua formatur res, sicut a forma agentis procedit effectus formatio: sed quia non est de necessitate actionis, ut effectus pertingant ad completam rationem formæ agentis cum frequenter deficient, maxime in causis æquocis, ideo forma, a qua formatur aliquid, non dicitur esse idea vel forma. Alio modo dicitur forma alicuius, secundum quam aliquid formatur, sicut anima est forma hominis, & figura statuæ est forma cupri, & quamuis forma, quæ est pars compositi, vere dicatur esse illius forma, non tamen compositi sicut dicitur eius idea, quia ut hoc nomen idea significare formam separatam ab eo, cuius est forma. Tertio modo dicitur forma alicuius illud, ad quod aliquid formatur, & hæc est forma exemplaris, ad cuius similitudinem aliquid constituitur, & in hac significatione consuetum est nomen ideæ accipi, ut idem sit idea quod forma, quam aliquid imitatur. Sed notandum, quod aliquid potest imitari formam aliquam dupliciter: vno modo ex intentione agentis, sicut pictura ad hoc fit a pictore ut imitetur aliquæ, cuius figura depingitur: aliquando autem est prædicta imitatio per accidens præter intentionem & a casu: sicut frequenter pictores faciunt imaginem alicuius, de quo non intendunt,

Lib. 1. Met. con. 4. & 3. tom. 7.

Circa 10. diu. illis.

Com. 16. tom. 7.

Cap. 3. non proced. a li. 1.

Metro. 9.

Ca. 1. in 10. a med. illius tom. 9.

Ca. 10. tom. 7.

Q. præced.

tendunt, quod autem imitatur aliquam formam a casu, nō dicitur ad illam formari, quia ly. ad. videtur importare ordinem ad finem: unde, cum forma exemplaris vel idea sit, ad quam formatur aliquid, oportet q̄ formam exemplarem vel ideam aliquid imitetur per se, non per accidens. Videmus etiam, q̄ aliquid propter finem dupliciter operatur. Vno modo ita, q̄ ipsum agens determinat sibi finem, sicut est in omnibus agentibus per intellectum: aliquando autem agenti determinatur finis ab alio principali agente, sicut patet in motu sagittæ, quæ mouetur ad finem determinatum: sed hic finis determinatur ei a proiiciente, & similiter operatio naturæ, quæ est ad determinatum finem præsupponit intellectum, præstituentem finem naturæ & ordinatam ad finem illum naturam, ratione cuius oē opus naturæ dī esse opus intelligētīæ. Si ergo aliquid fiat ad imitationem alterius per agens, quod nō determinat sibi finem, non ex hoc forma imitata habebit rationem exemplaris vel ideæ, nō enim dicimus q̄ forma hominis generantis sit idea vel exemplar hominis generati: sed solum hoc dicimus q̄ agens propter finem determinat sibi finem: siue illa forma sit in agente siue extra agentē, dicimus enim formam artis in artifice esse exemplar artificiatī, & similiter etiam formam, quæ est extra artificem, ad cuius imitationem artifex aliquid facit. Hæc ergo vī esse rō ideæ, q̄ idea sit forma, quam aliquid imitatur ex intentione agētis, qui determinat sibi finē. Secundum hoc ergo patet, q̄ illi qui ponebant oīa casu accidere, non poterāt ideam ponere. Sed hæc opinio a Philosophis reprobatur: quia quæ sunt a casu non se habent eodem modo, nisi vt in paucioribus: naturæ autem cursum videmus semper eodē modo progredi: aut vt in pluribus. Similiter etiam secundum eos, qui posuerunt q̄ a Deo procedunt omnia per necessitatem naturæ non per arbitrium voluntatis, non possunt poni ideæ, quia ea, quæ ex necessitate nature agunt, non prædeterminant sibi finem. Sed hoc esse non potest, quia omne quod agit propter finem, si non determinat sibi finem, determinatur ei finis ab aliquo superiori: & sic aliqua causa erit eo superior, quod non potest esse, quia oēs loquētes de Deo, intelligunt eum esse causam primam entium. Et ideo Plato refugit Epicureorū opinionem, q̄ ponebant oīa a casu accidere, & Empedo. & aliorū qui ponebant oīa accidere ex necessitate nature, posuit ideam esse. Et hæc est rōnem ponendi ideam, s̄ prædeterminationem operum agendorū, innuit Dionysius s. c. de Diuinis nominibus dicens: Exemplaria dicimus in Deo existentium rationes substantificatas & singulariter præexistentes: quas theologia prædeterminationes vocat, & diuinas & bonas voluntates existentium prædeterminatas & effectiuas: secundum quas super substantialis essentia oīa prædistinguit & produxit. Sed q̄ forma exemplaris vel idea hēt quodammodo rōnem finis: & ab ea accipit artifex formā qua agit, si sit extra ipsum, non est autem conueniens ponere Deum agere propter finem alium a se, & accipere aliunde, vnde sit sufficiens ad agendū, ideo nō possumus ponere ideam esse extra Deum, sed in mēte diuina tantum.

Ad primum ergo dicendum, q̄ perfectio cognitionis pot̄ attendi vel ex parte cognoscentis, vel ex parte cogniti. quod ergo dicitur, q̄ perfectior est cognitio quæ est per essentiam, q̄ quæ per similitudinē, intelligendum est ex parte cogniti. Illud enim

quod p̄ seipsum est cognoscibile, est p̄ se magis notū, q̄ illud quod non est cognoscibile ex seipso, sed solum fm, q̄ est in cognoscente per similitudinē, & hoc modo non est inconueniens ponere, q̄ res creatæ sint minus cognoscibiles, quam essentia diuina, quæ per seipsum est cognoscibilis.

Ad secundum dicendum, q̄ ad speciem, quæ est medium cognoscendi, requiruntur duo. reprecens ratio rei cognita, quæ cōpetit ei fm̄ propinquitate ad cognoscibile: & esse spirituale, vel immaterialis, quod ei cōpetit, secundum q̄ habet esse in cognoscente vnde per speciem, quæ est in intellectu, melius cognoscitur aliquid q̄ per speciem, quæ est in subiecto: quia est immaterialior, & similiter melius cognoscit aliquid per speciem rei, quæ est in mente diuina, quā per ipsam eius essentia cognoscitur sit: etiā dato q̄ essentia rei possit esse mediū cognoscendi, non obstante materialitate ipsius.

Ad tertium dicendum, q̄ in cognitione est duo cōsiderare. si ipsam naturā cognitionis: & hæc sequitur speciem fm̄ comparationem, quā habet ad intellectum in quo est, & determinationem cognitionis ad cognitum: & hæc sequitur relationem speciei ad rem ipsam. vnde quanto est similior species rei cognita: per modū representationis, tanto est cognitio determinatior, & quāto magis accedit ad immaterialitē, quæ est natura cognoscentis inquitum hōmōi, tanto efficacius cognoscet eam.

Ad quartum dicendum, q̄ hoc est contra rōnem formarum naturalium, q̄ ex seipsis immateriales sunt: non autē est inconueniens, q̄ ex alio immaterialitē acquirant, in quo sunt. vnde in intellectu nostro formæ rerum naturalium immateriales sunt. vnde inconueniens est ponere ideam naturalium esse per se subsistentes: non tamen inconueniens ponere eas in mente diuina.

Ad quintum dicendum, q̄ ideæ entium in mente diuina non sunt generatæ, nec sunt generatæ, si fiat vis in verbo: sed sunt creatæ, & vnde dicit Augustinus in lib. 8. Questionum, Cum ipse neque oriatur, neque interiret, secundum eas tamen informari dicitur: omne q̄ oritur, & interire potest, nec oportet agens primum in compositione esse simile generato, oportet autem hoc de agente proximo, & sic ponebat Plato ideam esse generationis principium proximum, & ideo contra ipsum procedit ratio prædicta.

Ad sextum dicendum, q̄ intentio Dionysii est dicere, q̄ ipse nō cognoscit per ideam acceptam a rebus, vel hoc modo, q̄ diuersimode res pot̄ cognoscatur. vnde alia translatio loco huius dicitur: quæ per visionem singularis se immitit, vnde p̄ hoc non concluditur omnino ideam non esse.

Ad septimum dicendum, q̄ quāuis non pot̄ sit esse aliqua proportio creaturæ ad Deum, tamen potest esse proportionalitas, quod in præcedenti questione expositum est.

Ad octauum dicendum, q̄ sicut Deus, quia non potest non esse, non indiget essentia, quæ sit aliquid quā suum esse, ita quia non potest deficere in cognoscendo, vel operando, non indiget alia regula a seipso, sed propter hoc non potest deficere, quia ipse est iuuipius regula: sicut propter hoc non potest non esse, quia sua essentia est suum esse.

Ad nonum dicendum, q̄ in Deo non est quantitas dimensiuā, vt fm̄ eam equalitas attendi possit, sed est ibi quantitas per modum intentionis, quæ

Inter mediū & finem.

litatis, sicut albedo dicitur magna, quia perfecte attingit ad naturam suam; intentio autem alicuius forme respicit modum habendi formam illam; quamvis autem aliquid Dei deriuat ad creaturam, nullo tamen modo potest concedi, quod creatura habeat aliquid per modum illum quo habet illud Deus; & ideo quis aliquo modo concedamus esse similitudinem inter creaturam, & Deum, nullo tamen modo concedimus ibi esse aequalitatem.

A D X. dicendum, quod intentio Anselmi est dicere, ut patet inspicienti verba eius, quod in verbo non sit similitudo sumpta a rebus ipsis; sed omnes rerum forme sunt sumptae a verbo; & ideo dicit, quod verbum non est similitudo rerum; sed res sunt imitationes verbi, unde per hoc non remouetur idea, cum idea sit forma, quam aliquid imitatur.

A D XI. dicendum, quod Deus eodem modo cognoscit se, & alia, si accipitur modus cognitionis ex parte cognoscentis; non autem si accipitur ex parte rei cognite, quia creatura quae a Deo cognoscitur, non est idem secundum rem cum eo, unde nulla multiplicitas in eius essentia sequitur.

ARTICVLVS II.

Utrum necessarium sit ponere plures ideas.

Secundo quaeritur, utrum sit necessarium ponere plures ideas. Et videtur quod non, quia ea, quae essentialiter dicuntur in Deo, non minus sunt vere in eo, quam illa quae dicuntur in ipso personaliter: sed pluralitas personalium proprietatum inducit pluralitatem personarum, secundum quas Deus dicitur trinus, cum ergo ideas sint essentialia, quia sunt communestribus personis, si sint plures in Deo secundum pluralitatem rerum, sequitur quod non solum sint tres personae in ipso, sed infinitae. Sed dicendum, quod ideae non sunt essentialia, sed sunt ipsa essentia. Sed contra, Bonitas & sapientia, & potentia Dei sunt eius essentia, & dicuntur tamen essentialia attributa, ergo & ideas, quamuis sint ipsa essentia, possunt dici essentialia.

¶ 3 Præ. Quicquid Deo attribuitur, debet ei nobilissimo modo attribui: sed Deus est principium rerum, ergo debet poni in eo omne illud, quod ad nobilitatem principij pertinet in summo: sed unitas est huiusmodi, quia omnis virtus unita plus est infinita quam multiplicata, ut dicitur in libro de Causis. ergo in Deo est summa unitas. ergo non solum est unum, sed ratione, quia magis est unum, quod est unum utroque modo, quam quod altero istorum tantum, & sic non sunt in eo plures rationes sine ideae.

¶ 4 Præ. Philosophus dicit in 5. Metaphysicorum quod omnino est unum, non potest separari, neque intellectui, neque tempore, neque loco, neque ratione, & maxime in substantia. Si ergo Deus est maxime unum, quia est maxime ens, non potest separari ratione, & ita idem quod prius.

¶ 5 Præ. Si plures sint ideas, sequitur eas esse inaequales, quia una idea continebit esse tantum: alia autem esse, & viuere, alia vero insuper intelligere, secundum quod res cuius est idea in pluribus assimilatur Deo. Cum ergo inconueniens sit in Deo aliqua inaequalitatem ponere, videtur quod non possunt esse in eo plures ideas.

¶ 6 Præ. In causis materialibus est status ad unam primam materiam, & in efficientibus, & finalibus, ergo & in formalibus est status ad unam formam primam: sed est status ad ideas, quia ut dicit Aug. in lib. 83. Quaestionum

A Ideas sunt principales formae vel rationes rerum. ergo in Deo non est nisi una tantum idea. Sed dicendum, quod quamuis sit una prima, tamen ideas dicuntur plures secundum diuersos respectus ipsius.

¶ 7 Sed contra. Non potest dici, quod ideas multiplicentur secundum respectum ad Deum in quo sunt, quia est vnus, neque secundum respectum ad ideata secundum quod sunt in prima causa, quia in ea sunt unum, ut Dionysius dicit, nec per respectum ad ideata secundum quod in propria natura existunt, quia sic res ideatae sunt temporales, ideas vero sunt aeternae, ergo nullo modo per respectum formae primae possunt ideas dici plures.

¶ 8 Præ. Nulla relatio quae est inter Deum, & creaturam est in Deo, sed in creatura tantum: sed idea vel exemplar importat relationem Dei ad creaturam: ergo ita relatio non est in Deo, sed in creatura, cum ergo idea sit in Deo, per huiusmodi respectus ideas multiplicari non possunt.

¶ 9 Præ. Intellectus, quod pluribus intelligit, est compositus & transiens de vno in aliud: sed haec a diuino intellectu sunt, penult. cum ergo ideas sint rationes rerum, quibus Deus intelligit, ut quod non sunt plures ideas in Deo.

Sed contra. Idem secundum idem non est natum facere nisi idem: sed Deus facit multa diuersa, ergo non secundum eandem rationem, sed secundum plures causas res, sed rationes quibus res produciuntur a Deo, sunt ideas, ergo &c. Itæ Aug. dicit in lib. 83. Quaestionum, Restat ut omnia ratione sint condita, nec eadem ratione homo, quae equus. hoc non est absurdum existimari, singula igitur proprijs sunt creaturae rationibus, ergo sunt plures ideas.

¶ 2 Præ. Aug. dicit in epistola ad Nebridium, quod si inconueniens est dicere, quod eadem sit ratio anguli & quadrati, ita inconueniens est dicere quod eadem sit ratio in Deo hominis & huius hominis, ergo plures rationes ideales sunt in Deo.

¶ 3 Præ. Hebr. 11. Fide credimus aptata esse secula verbo Dei, ut ex inuisibilibus visibilia fierent. Inuisibilia autem pluraliter appellat spiritus ideales, ergo sunt plures.

¶ 4 Præ. Ideas a sanctis significatur nomine artis, & mundi, ut patet ex auctoritatibus inductis: sed ars pluralitatem quamdam importat, est enim collectio praceptorum ad unum finem tendentium, & similiter est mundus, cum importet collectionem omnium creaturarum, ergo oportet ponere plures ideas.

RESPON. Dicendum, quod quidam ponentes Deum per intellectum agere, & non ex necessitate naturae, posuerunt eum habere intentionem unam tantum, scilicet creaturae in vniuersali: sed creaturarum distinctio facta est per alias causas: dicunt enim, quod primo Deus condidit unam intelligentiam, quae produxit tria, scilicet animam, orbem, & aliam intelligentiam, & sic procedendo processit pluralitas rerum ab vno primo principio: & secundum hanc opinionem est quidam in Deo idea, sed una tantum totius creaturae toti entis: sed propriae ideae singulorum essent in causis secundum dis, sicut & Dionysius narrat in 5. c. de Diuinis nominibus, quod quidam Clemens Philosophus posuit principaliora entia exemplaria inferiorum esse. Sed hoc stare non potest, quia si intentio alicuius agentis fertur ad aliquid unum tantum, praeter intentionem eius erit, & quasi casuale quicquid sequatur, quia accidit ei quod est principaliter intentum ab eo, sicut si aliquis intenderet facere aliquod triangulum, praeter intentionem eius est, quod esset magnus vel paruum: cuiuslibet autem cetera accidit speciale contentum sub eo: unde, si intentio agentis est ad aliquod contentum tantum, praeter intentionem eius esset, quod qualitercunque determinatur

Ca. 5. de diu. nom. parum auct. mediis.

q. 46. a med. tom. 4.

Epist. 11. quaest. 11. ad Nebridium.

Non procul a fine illius.

Propos. 17. eo. 1. inter opera Arist.

q. 46. a med.

q. 46. a med.